

Nota B en W over *Fruw. E. Smit* fluoridering drinkwater

Naar aanleiding van het adres van het comité tot behoud van zuiver drinkwater, dat de gemeenteraad tijdens de raadszitting van 2 september j.l. om advies in handen van het college van B en W stelde, heeft dit college een nota gericht aan de leden van de Zeister gemeenteraad.

In deze nota wordt gememo-reerd, dat bij de Kroon een beroep aanhangig is gemaakt tegen de beschikking van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid, waarbij vergunning werd verleend tot het fluorideren van enkele pompstations in de naaste omgeving van Zeist. Het college heeft in deze nota voorts gememoreerd het feit, dat het 2e Kamerlid mevr. E. Veder-Smit aan de Staatssecretaris schriftelijk gevraagd heeft of deze bereid is de Gezondheidsraad te informeren terzake van de huidige stand der wetenschap inzake de fluoridering van drinkwater.

Het college deelt in de nota mede het gewenst te achten met het

uitbrengen van een advies aan de gemeenteraad te wachten op de beslissing van de Kroon met betrekking tot het beroepschrift en op het antwoord van de regering op de vraag van Mevr. Veder. Wel heeft het college intussen de inspecteur van de volksgezondheid in de provincie Utrecht gevraagd te willen mededelen tot welke beschouwingen het adres van genoemd comité hem aanleiding geeft.

Ontwerp raadsvoorstel

№ 2470

Geen fluor in drinkwater

Met ontwerp raadsvoorstel dat de fluoridering van drinkwater behandelt, adviseert de raad van de gemeente Zeist het toestaan van deze maatregel op te houden, totdat de oplossing al zijn gevonden aan degenen die dat vensen niet gefluorideerd water te vertrekken. Bovendien is de discussie over de fluoridering weer op gang gekomen, nu met de nadruk op de minderheidsgruopen, die fluoridering afwijzen. Onderzocht wordt of er mogelijkheden zijn fluor in zout op te nemen, waardoor gemakkelijk de eigen keuze kan worden bepaald.

De fluoridering van drinkwater is reeds een oud probleem. Op 18 januari 1965 sprak de raad van de gemeente Zeist zich uit voor fluoridering al gekeurde dit niet eenstemmig. Het vraagstuk van de fluoridering kwam eerst

toen goed in de publieke belangstelling te staan. In Zeist werd een actiecomité gevormd, dat 13.500 handteekeningen verzamelde van volwassenen, die tegen fluoridering bleken te zijn. Artsen en tandartsen zonden de gemeenteraad een adres, waarin werd aangedrongen de fluoridering van het drinkwater zo snel mogelijk te effectueren.

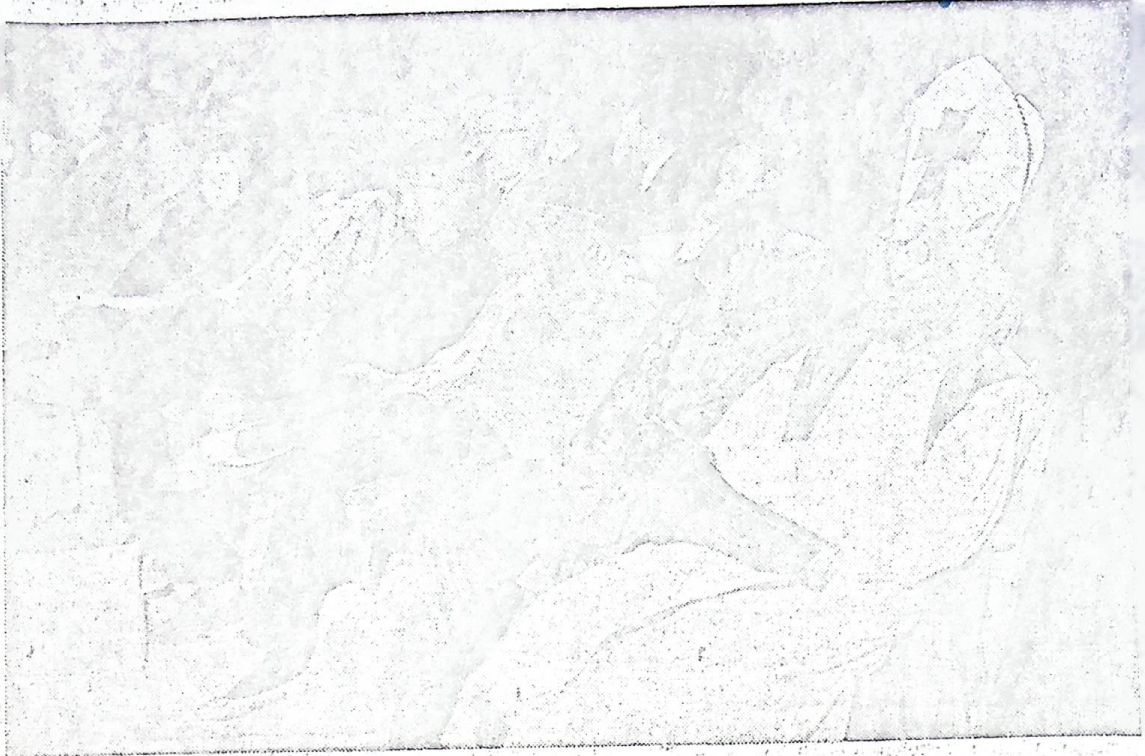
De geleerden bleken het — bij nader onderzoek — niet eens te zijn. Beslissingen van de staatssecretaris van Volksgezondheid werden door de Kroon vernietigd en het resultaat was, dat bindend werd bepaald, dat fluoridering van drinkwater alleen dan zou worden toegestaan, wanneer ook ongefluorideerd water verkrijgbaar zou zijn.

Nu schijnt het technisch vrij eenvoudig mogelijk te zijn de toegevoegde fluor weer uit het water te halen. Zolang deze mogelijkheid niet is geschapen, meent het college van burgemeester en wethouders vooralsnog de raad te moeten ontraden fluoridering van het drinkwater toe te staan.

De argumenten, die de tegenstanders aanvoeren zijn sterk genoeg om de redelijkheid daarvan in te zien. Het is maatschappelijk onverantwoord — zo zeggen de tegenstanders van fluoridering — dat een groot aantal inwoners zou worden gedwongen stof te consumeren, waarvan zij met reden aannemen, dat zij die stof niet van node hebben en dat deze hun en hun nageslacht schade kan berokkenen. Bovendien zeggen de tegenstanders, dat zolang er in medische kringen geen eenstemmigheid bestaat over het nut en de onschadelijkheid van fluor het niet verantwoord is de fluoridering van drinkwater door te voeren.

De besluitvorming door de raad zal worden vergemakkelijkt door het feit, dat het Waterleidingbedrijf Midden-Nederland inmiddels heeft besloten voorhand niet tot fluoridering van het drinkwater over te gaan.

ALTERNATIEVE SINT SLAAT IN TIEL IVOREN KRUIS

Gemakkelijk zittend op de eerste rij nestelde de alternatieve Sint zich met zijn Pieter op de eerste rij van het congres.

(Van een onzer verslaggevers)

TIEL — Een 'alternatieve' Sinterklaas en een aantal Zwarte Pieten hebben gistermiddag in Tiel het tot in de puntjes geprogrammeerde jubileumcongres van het Ivoren Kruis in de war gestuurd

De Sint en zijn aanhang stormde de Stadsschouwburg binnen op het ogenblik dat de congresgangers in het kader van de zestigste jaarvergadering van de Nederlandse Vereniging voor Mond- en Tandhygiëne een lesje tandenpoetsen ontvingen van leerlingen van een Nijmeegse Montessori-school.

De kindervriend 'bezette' een

paar minuten lang het toneel, terwijl hij door een megafoon tot de luid boe-roepende zaal riep dat fluoridering van het drinkwater 'een middel uit het concentratiekamp' is.

De Pieten deelden ondertussen 'biologisch dynamische boterhammen uit Spanje' — sneetjes roggebrood met een plakje kaas — rond.

Een andere groep ludieke actievoerders hield zich bezig met het verspreiden van pamfletten waarin stond dat elke instantie die fluoride aanbeveelt 'een misdad' begaat en dat het jubileumcongres van de Rotterdamse gezondheidsorganisatie 'propaganda maken

voor een massale volksvergiftiging' was.

Achter de coulissen ontstond grote paniek omdat de feestgids dit programma-onderdeel nergens vermeldde. Het publiek was door de actie volkomen verrast, omdat tevoren een pro-fluoride Sinterklaas van het Ivoren Kruis nog was komen verklaren dat hij op 5 december alternatief snoepgoed als appels en wortelen in de Nederlandse kinderschoenen zou gaan stoppen.

Toen de 'alternatieve' Sint daarop met zijn vraag een welkomstlied voor hem te zingen kennelijk boven het improvisatievermogen van de schoolkinderen uitging was de rel compleet.

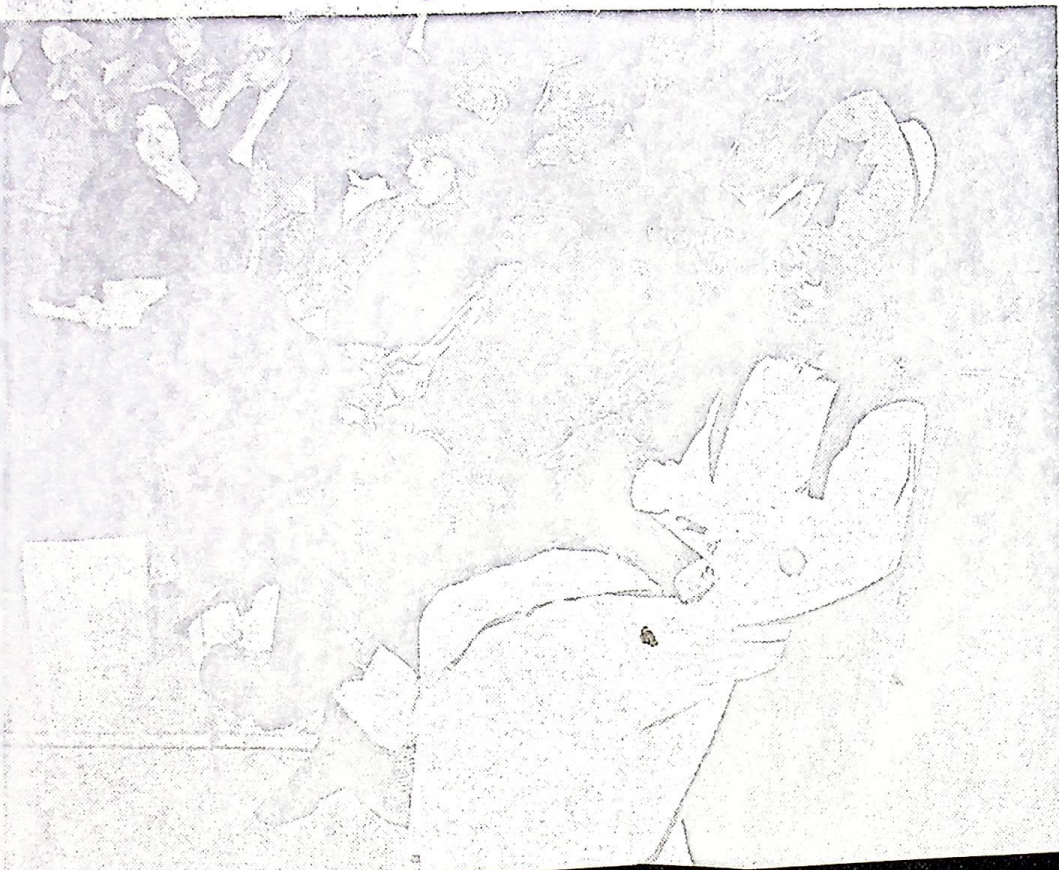
'De zaal', met vele prominenten uit de Nederlandsche medische wereld, zong woordend 'dag Sinterklaasje'. Voorzitter prof. O. Backer Dirks — die tevoren nog luid applaus had gekregen voor zijn pro-fluoride betoog — besprong het podium en trok de alternatieve Sint aan de arm mee naar de zaal. Daar ontstonden opnieuw moeilijkheden toen Schouwburgdirecteur Kersten, na het ijlings gevallen doek, Sint en Pieten gelastte het gebouw te verlaten.

Onder nieuw boe-geroep, het verscheuren van de pamfletten en het gooien met boterhammen bleven de goedheiligman en zijn assistenten de Kabouters en Dolle Mina's

„Sint” zorgt voor tumult in Tiel

NOV 20

Protest tegen fluor

bepaald niet grijs
n heeft bakzeil ge-
ij op de voorste rij
ouwburg.

TIEL — Een met een megafoon uitgeruste en door drie Zwarte Pieten geflankeerde „alternatieve” Sinterklaas zorgde gistermiddag voor tumult in de Tielse schouwburg Agnietenhof, waar de Nederlandse vereniging voor monden tandhygiëne „Het Ivoren Kruis” met een congres het 60-jarig bestaan vierde.

De Sint sprong tijdens het middagprogramma plotseling op het toneel en begon daar een pamflet voor te lezen, waarin onder meer stond dat de drinkwaterfluoridering een misdaad en volksvergiftiging is.

De voorzitter van Het Ivoren Kruis, prof. O. Backer Dirks, maakte aan de onverwachte vertoning een eind, in samenwerking met schouwburg-directeur Th. J. Kersten die de pseudo-Sint liet weten dat hij kon „kiezen of delen”.

De Sint koos, hij nestelde zich op de voorste rij en hield zich verder, op enkele interrupties na, rustig. De gewaarschuwde politie trad niet op, maar bleef wel een oogje in het zeil houden.

Sint en Pieten bleken uit Zeist afkomstige kabouters te zijn. Aan het eind van de middag verklaarde de alternatieve Sinterklaas, dat het zijn bedoeling was geweest professor Backer Dirks een „goede boterham” aan te bieden, „het enige alternatief tegen slechte tanden”.

(Zie ook pag. 3)

Open brief aan Prof. O. Backer-Dirks

Rumpt, 1 december 1970

Zeer Geachte Heer,

U kreeg de gelegenheid om in het openbaar Uw Drinkwater-experiment te Tiel te verdedigen. U vond bij uw proefkonijntjes te Tiel minder gaatjes in de tanden ten opzichte van Culemborg.

Uw proef toont (volgens u) het zeer gunstige Tandheelkundige aspect aan, van het Fluorideren van Drinkwater.

Uw rapport van de Gezondheidsraad draagt altitel „Advies inzake Medische-Toxicologische en Tandheelkundige aspecten van het fluorideren van drinkwater”.

Als arts vraag ik u nu om enkele van de medische en toxicologische aspecten van het fluorideren te TIEL.

Vraag één: Hoe groot zijn de aantallen NIERSTENEN, door chirurgen verwijderd in de beide steden Tiel en Culemborg? Het Natriumfluoridering heeft als tandheelkundig aspect het „steen” hard effect op de tanden. Je vraagt je af „zou het Natriumfluoride wel zoveel verschil zien tussen Tandpapillen en Nierpapillen”?

Vraag twee: Hoeveel Astmatische kinderen en ouderen heeft men te Tiel en Culemborg aangetroffen. Het rapport spreekt zich een oordeel uit adembalingsstoornissen. Dat ligt in Tiel moeilijk, daar hier niemand in staat is Bacteriologisch onderzoek te verrichten.

Vraag drie: Hoeveel gevallen van Zwakzinnigheid en van welke aard werden er bestudeerd? De Amerikaanse literatuur spreekt over het toenemen ervan in gefluorideerde gebieden.

Vraag vier: Hoe staat het met het onderzoek in Tiel naar MAAGDARMSTOORNISSEN speciaal bij heel kleine KINDEREN? De door u zeer laag genoemde concentratie van het Natriumfluoride in het drinkwater, blijkt na een kleine berekening, voor babies krankzinnig HOOG te zijn. U hebt daar nooit bij stil gestaan. Ook niet de leden van de Mij. t. bev. der Geneeskunst. Bij heel kleine kinderen moet dus in verhoogde mate het Toxicologische aspect een rol spelen, n.l. dat van de ENZYM vernietigende effect. De tandarts Sollewijn-Gelpke schrijft in zijn rapport. Het tweede effect van het Natriumfluoride in de mond is: Het remmen van de mondflora, daar het Natriumfluoride hier tot TIENvoudige concentratie is gecumuleerd! En wat te zeggen van het Bacteriedodend effect en de daarvan gevreesde bijwerking?

In de korte spanne tijds, dat ik op het Laboratorium van het Streekziekenhuis te Tiel werkte, vond ik vreemde zaken op het terrein van Ademhalingsstoornissen, Urineweg en Maagdarmstoornissen. Geen enkel lid van de Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, te weten; Een hoogleraar Longarts, de plaatselijke Longarts, Internisten, Chirurgen en Huidarts, noch de Inspecteurs voor de Volksgezondheid, noch de Toxicoloog van de Adviescommissie, hoofd van de Afd. Klinische Geneesmiddelenonderzoek T.N.O. hebben mij INFORMATIE weten te verschaffen.

NIEMAND dacht aan het fluoriderings EXPERIMENT te Tiel. Met zijn onvermijdelijke Medische en Toxicologische ASPECTEN!!!

Nog één vraag professor. Heeft u ten bate van uw experiment te Tiel, het onderwijs in de mondhygiëne op de kleuter- en lagere scholen te Culemborg 17 jaar lang tegengehouden c.q. niet bevorderd? Hoe is dit in Tiel?

Ik meen, dat op de eerste plaats de inwoners van Tiel het recht hebben op openbaarmaking van de Medische en Toxicologische aspecten, voorzover aanwezig. Wij allen Nederlanders zullen er goed aan doen het binnenkort verschijnende rapport van de Gezondheidsraad KRITISCH te bezien. Eventueel AF te KEUREN.

Met de meeste hoogachting,
R. Asselbergs — arts,
Dorpsdijk 10, Rumpt.

Fluoridering discussiestuk op commissievergadering

DEC 30

De commissie voor sociale zaken en volksgezondheid kwam gisteravond onder voorzitterschap van wethouder H. J. de Goede bijeen om het ontwerp-raadsvoorstel inzake de fluoridering van het drinkwater te bespreken.

Een levendige discussie ontstond over de feitelijke strekking en eventuele consequenties van de uitspraak die de raad in het voorstel hieromtrent wordt verzocht te doen.

De commissieleden konden zich ermee verenigen dat van effectivering van de fluoridering van het drinkwater eerst sprake zal mogen zijn als voor hen die geen gefluorideerd drinkwater wensen te gebruiken (in Zeist zijn dit er 13.500) de mogelijkheid zal zijn geschapen om zich zonder bezwarende voorwaarden ongefluorideerd drinkwater te verschaffen. In aansluiting hierop vermeldt het voorstel dat door het waterleidingsbedrijf „Midden Nederland” inmiddels is besloten om voorshands niet tot fluoridering over te gaan. Het voorstel maakt er tevens melding van dat het college ontwikkelingen op het terrein van de fluoridering van het drinkwater nauwgezet zal volgen en de raad — zodra daarvoor aanleiding — is hierover zal informeren.

Het grote struikelblok voor enkele commissieleden vormde echter de passage van de raad van januari 1965, waarin men zich in principe akkoord verklaart met fluoridering, terug te nemen. De visie van commissielid Paarlberg was dat meegaan met het huidige voorstel dus tevens inhoudt dat men zich voor fluoridering uitsprekt en aangezien hij in 1965 geen voorstander hiervan was, zag hij zich genoodzaakt om ook tegen dit voorstel nee te zeggen. Ook de heer Stikker stemde tegen. Niettemin werd het voorstel „ongeschonden” door de meerderheid van de commissie aanvaard.

Jaarverslag G.G.D.

Eerder op de avond had de commissie haar waardering uitgesproken voor het jaarverslag over 1969 van de Zeister GG & GD. Men was verheugd er in ruime mate cijfermateriaal in aan te treffen zodat men zich zelf een beeld kon vormen van de gang van zaken. De commissie betreurde wel dat het verslag pas in 1971 is afgekomen. Alle leden zagen de noodzaak in van een verhoging van de bijdrage per patiënt voor het ambulancevervoer en zij stemden dan ook in met een desbetreffend raadsvoorstel. Tenslotte hechtte de commissie tevens haar goedkeuring aan het voorstel om het aantal vaste standplaatsen van het noodwoonwagencentrum aan de Beukbergenlaan te Huis ter Heide op 88 te brengen en derhalve geen speciale plaatsen voor passanten meer aan te houden.

xperiment Tiel-Culemborg

Meer dan tweemaal zoveel tandbederf bij ongefluorideerd drinkwater

De *alternatieve* Sinterklaas ('in plaats van de centenklaas') heeft, met een medivol in al even *alternatieve* Zwarte peten getransformeerde Zeister katers, voor een demonstratief incident gezorgd op de, in het streekcentrum Agnietenhof te Tiel gehouden, vredeningsbijeenkomst ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van het Ivoren Kruis, de Nederlandse vereniging voor mond- en tandhygiëne.

Kabouterklaas
 Tijdens een presentatie van voorlichtingsactiviteiten en -mogelijkheden onder het motto 'Gaaf houden, nu en later' stormden, toen de uitgenodigde tandarts juist vertrokken was en schoolkinderen aantoonde dat een (grote) hoeveelheid tandpasta goed is voor 517 keer etsen, de kabouterklaas en -pieten op het podium op, waar ze via een megafonie brachten megafonie een luidruchtig verhaal afstak, dat even later voor de duidelijkheid in stencilvorm werd gedistribueerd. Daarop prezen de Zeister demonstranten een betere voeding aan, als effectief, preventief middel om te voorkomen het catastrofale tandbederf een beetje toe te roepen. De inmiddels door praktisch alle Nederlandse medici voortgezette fluoridering van het drinkwater wisten ze — wijzend op de uitspraken van Zwitserse dr. Ch. Leimgruber in Bern — 'massale volksvergiftiging, dus een misdaad'. 'Omdat fluoridering lichamelijke afwijkingen veroorzaakt (zoals astma, huidaandoeningen, botmisvormingen en zelfs idiotie) terwijl het bovendien de *vrijheidszin* tast'.
 De kabouter-protest viel maar matig

in de smaak bij het op tandheelkundig gebied zeer deskundige publiek, dan ook al spoedig overging tot een anti-protest in een vorm van het van ouds bekende 'Dag sinterklaasje', waar tegen de megafonie het qua volume aflegde. De *alternatieve* goedheiligmar deed er toen noodgedwongen het zwijgen maar toe en stond opeens verloren op het podium, als een demonstrant die vergeten is waarvoor hij eigenlijk demonstreert. Een toestand waaraan de voorzitter van het Ivoren Kruis, prof. O. Backer Dirks, hoogleraar in de preventieve tandheelkunde te Utrecht, tactisch een eind maakte, door de *alternatieve* sint bij de arm op waardige wijze het podium af te leiden naar een ereplaats op de eerste rij in de zaal, waar 'de *alternatieven*' als *speciale* gasten de rest van de dag mochten blijven. 'Want wij geloven, dat u hier

„Hoekse” twisten rondom intrekken fluoridering

8 April 71

Op 18 januari 1965 besloot de raad van de gemeente Zeist dat het drinkwater zou worden gefluorideerd. Dit besluit verwekte een hevige reactie bij de Zeister bevolking. Het duidelijke verzet resulteerde in een handtekeningen-actie, waarop 13.500 meerderjarige ingezetenen hun namen plaatsten. Er waren ook voorstanders, die de raad probeerden te overtuigen van hun gelijk. Inmiddels bemoeide ook de hogere overheid zich met deze kwestie en de waterleidingmaatschappij besloot niet tot fluoridering over te gaan, voordat er duidelijke uitspraken zijn gedaan.

Er is inmiddels een uitspraak van de Kroon, dat alleen tot fluoridering mag

worden overgegaan als er voor de bezwaarden een goede alternatieve mogelijkheid bestaat ongefluorideerd water te betrekken. Dit keer deed het college de raad het voorstel het zes jaren geleden genomen besluit in te trekken en de kwestie opnieuw te bezien, wanneer deze oplossing zich voordoet of er alternatieve mogelijkheden zijn geschapen. Het scheen een gemakkelijk stuk. Mr. G. H. Hoek (AR) ontketende echter de „Hoekse en Kabeljauwse twisten”.

Hij kwam met een motie om het voorstel van het college ongedaan te maken en de mogelijkheid in te bouwen slagvaardig te kunnen beslissen, zodra de mogelijkheden zich voordoen. De raad

ging niet met de heer Hoek en de mede-ondertekenaars en fractiegenoten Bikker en Van Dijke mee. Alleen toen de heer Van Dijke nog het woord had genomen en had betoogd, dat het intrekken van een eensgenomen beslissing toch een kwalijke zaak is, waren er duidelijke twijfels gerezen. Het college vroeg schorsing voor intern be- raad, maar verwierp de motie niettemin.

De motie kwam tenslotte in stemming en werd met 17 : 10 stemmen verworpen. Daarna was het niet moeilijk voor het college het eigen voorstel er door te krijgen. De stemming over het voorstel liet zelfs het verrassende resultaat zien van 23 : 4 stemmen.

Nog geen advies Gezondheidsraad

Discussie fluoridering weer op gang gekomen

12 Aug 71 ZN

De discussie rond fluoridering van drinkwater schijnt weer opnieuw op te komen. Aanleiding daartoe zijn de beroepen die dienden tegen de nieuwe vergunningen tot het fluorideren van drinkwater aan de waterleidingbedrijven Midden-Nederland, Arnhem, Kampen en Den Bosch. Gelijktijdig kwam Akzo Zout Chemie n.v. met een uitgebreide publikatie, die verschillende publiciteitsorganen haalde en waarin fluor in zout als een goed alternatief werd aangehouden. Het Stadsblad beweerde echter in een openingsartikel, dat fluor in keukenzout weinig zinvol zou zijn. Je zou geneigd zijn te zeggen: Gooi het naar in mijn pet, dan zal ik het eens rustig uitzoeken...

In het begin van deze maand dienden voor de Raad van State de Beroepen op de Kroon tegen de nieuwe vergunningen tot fluoridering, die in augustus 1970 werden verstrekt.

Bij Koninklijk Besluit was de beschikking van de staatssecretaris tot oedkeuring van fluoridering vernietigd. Daarna kwam de staatssecretaris met een nieuwe beschikking, waarin hij zegt, dat bezwaarden de mogelijkheid moeten hebben fluorvrij water te verkrijgen.

Grieven

De staatssecretaris geeft daarbij niet aan hoe dit moet worden gerealiseerd. De Stichting Waakzaamheid Drinkwater acht dit een van de voornaamste grieven tegen de beschikking, omdat deze onzekerheid schept.

In het beroep op de Kroon heeft men zich gekeerd tegen de onzorgvuldigheid en proeven te nemen met alternatieve methoden; tegen de onzorgvuldige proeven met fluoridering, waarbij nogst belangrijke aspecten nooit zijn onderzocht. Men weet zelfs niet wie

uiteindelijk verantwoordelijk is, de gemeente, de directeur van het waterleidingbedrijf of de Staatssecretaris; tegen het feit, dat beschikkingen worden getroffen, ondanks dat de Gezondheidsraad nog niet klaar is met de uit te brengen adviezen; tegen de ondemocratische wijze, waarop fluoridering wordt doorgedrukt en tegen het feit, dat men door alle bedrijvigheid met deze fluoridering de werkelijke bestrijding van cariës hindert.

Alternatief

Nu komt Akzo Zout Chemie NV met een alternatief. Fluor in het keukenzout. Simple comme bonjour, nietwaar. Fluor bestrijdt cariës en gaat de streptococcus mutans, de bacterie die in het bijzonder verantwoordelijk is voor het laagje vuil op de tanden en kiezen, waardoor de gevreesde cariës ontstaat, te lijf. Zout wordt dagelijks gebruikt dus over de regelmatige toediening van fluor hoeft men zich geen zorgen te maken. En de bezwaarden, die op principiële gronden geen fluor in wat dan ook wensen te gebruiken, kunnen keu-

kenzout zonder fluor nemen.

Akzo Zout Chemie NV verwijst voor bewijzen van goede resultaten naar Zwitserland waar in verschillende kantons reeds geruime tijd met goede resultaten wordt gewerkt met fluor in het keukenzout. Het nadeel wordt door Akzo Zout Chemie ook gesignaleerd. Babies krijgen geen keukenzout en zijn daardoor van voldoende fluor verstoken. Voor dezen zou in tabletvorm een oplossing mogelijk zijn.

Ten slotte Het Stadsblad met het verhaal, dat fluor in keukenzout geen zin zou hebben. De redactie heeft zich blijkbaar tot tandheekkundigen gewend en dezen zouden het nut van fluor in keukenzout ernstig in twijfel trekken. Dr. J. D. de Stoppelaar uit Woudenberg, de man, die met zijn publikatie over Streptococcus in het nieuws kwam, wordt geciteerd. Hij zegt, dat er redenen zijn om aan te nemen, dat het effect van toevoeging van fluor aan keukenzout minder nut heeft omdat het zout minder regelmatig en minder frequent dan drinkwater wordt gebruikt.

Ook hij noemt dan de onderzoeken in Zwitserland, die hij als minder gunstig uitlegt. In deze opvatting blijkt hij volgens genoemd artikel niet alleen te staan.

Wij hebben in kort bestek de jongste ontwikkelingen naast elkaar gezet. Het lijkt ons verreweg het beste en verstandig wanneer wordt gewacht op het advies van de Gezondheidsraad. Zolang de geleerden het nog niet eens zijn, past het ook een staatssecretaris beter te zwijgen. Overigens blijkt het Waterleiding Bedrijf Midden Nederland niet

van zins iets te ondernemen. Ook in die kringen is men er wel van overtuigd, dat het laatste woord over fluoridering nog niet gesproken is...